

ARREST VAN HET HOF
VAN 28 MEI 1974 ¹

Odette Callemeyn
tegen Belgische Staat
(verzoek om een prejudiciële beslissing,
ingediend door de Arbeidsrechtbank te Doornik)

Zaak 187-73

Samenvatting

1. *Sociale zekerheid van migrerende werknemers — Minder-validen — Tegemoetkomingen ingevolge nationale wettelijke regelingen — Karakter — Prestaties in de zin van artikel 4, lid 1, sub b, van verordening EEG nr. 1408/71 — Criteria*
2. *Sociale zekerheid van migrerende werknemers — Verordening nr. 1408/71 — Voordeel voor de rechthebbende ten opzichte van de Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid van 11 december 1953 — Voorrang*

1. De prestaties, bedoeld in artikel 4, lid 1, sub b, van s' Raads verordening (EEG) nr. 1408/71 van 14 juni 1971 omvatten de uitkeringen ingevolge de nationale bepalingen houdende toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen, voor zover deze bepalingen betrekking hebben op werknemers in de zin van artikel 1, sub a, dier verordening en aan dezen een wettelijk beschermd recht op dergelijke voordelen verlenen.
2. Verordening nr. 1408/71 vindt, wat haar personele zowel als materiële werkingssfeer betreft, toepassing vóór de in artikel 7, lid 1, sub b, dezer verordening bedoelde Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden, ondertekend op 11 december 1953 te Parijs voor zover deze verordening voor de rechthebbende gunstiger is dan de overeenkomst.

In de zaak 187-73,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Arbeidsrechtbank te Doornik, in het aldaar aanhangig geding tussen

MEVROUW O. CALLEMEYN, ECHTGENOTE VAN R. VERBEKE, wonende te Moeskroen (België),

verzoekster,

en

BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister van Sociale Voorzorg te Brussel,

verweerder,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van de bepalingen van 's Raads verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971, „betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen” (PB 1971, nr. L 149), met name inzake de tegemoetkoming aan minder-validen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, A. M. Donner en M. Sørensen, Kamerpresidenten, R. Monaco (rapporteur), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh Rechters,

Advocaat-Generaal: G. Reischl

Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat het verwijzingsvonnis en de krachtens artikel 20 van het Statuut van het Hof der EEG ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en schriftelijke behandeling

1. Mevrouw O. Callemeyn, van Franse nationaliteit, is sedert haar huwelijk op 24 augustus 1957 met R. Verbeke, Belgisch onderdaan, in Moeskroen (België) woonachtig.

Als loontrekkende voor 70 % blijvend arbeidsongeschikt geworden, viel zij onder de Belgische ziekte- en invaliditeitsverzekering. Op 9 mei 1972 diende mevrouw Callemeyn bij het Belgisch Ministerie van Sociale Voorzorg een verzoek in ter verkrijging van de gewone tegemoetkoming voor minder-validen krachtens de Belgische wet van 27 juni 1969. Dit verzoek werd bij beschikking van 26 februari 1973 afgewezen met name op grond dat de toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen ingevolge de wet was gebonden aan een voorwaarde omtrent de nationaliteit, zodat de be-

trokkene de tegemoetkoming slechts zou kunnen genieten krachtens de op 11 december 1953, in het kader van de Raad van Europa, te Parijs ondertekende Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden.

Hoewel Bijlage I der Overeenkomst bepaalt dat deze in België van toepassing is op de bijzondere uitkeringen zoals die waarom was verzocht, zou mevrouw Callemeyn toch niet onder de wet van 27 juni 1969 kunnen vallen, daar zij niet voldeed aan de in artikel 2 van de Overeenkomst gestelde vereisten omtrent de verblijfplaats en de eerste medische vaststelling van de ziekte die de oorzaak is van de invaliditeit.

Op 2 maart 1973 stelde mevrouw Callemeyn tegen deze afwijzing beroep in bij de Arbeidsrechtbank te Doornik.

Dit college kwam, na bestudering van de Belgische wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen en artikel 2 van de Interimovereenkomst, tot de vraag of in casu geen toepassing moest worden gegeven aan de bepalingen van 's Raads verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971, „betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen”.

Op grond hiervan besloot de Arbeidsrechtbank bij tussenvonnis van 27 november 1973 het geding te schorsen en het Hof van Justitie krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag de volgende vragen voor te leggen:

1. Valt de bij de Belgische wet van 27 juni 1969 ingestelde regeling voor tegemoetkomingen aan minder-validen voorzover betrekking hebbend op werknemers, binnen het bereik van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971, betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen die zich verplaatsen?

Anders gezegd: omvatten de in artikel 4 van verordening (EEG) 1408/71 be-

doelde voordelen tevens maatregelen ingevolge een nationale wettelijke regeling houdende toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen, voorzover die maatregelen betrekking hebben op werknemers?

2. Treedt verordening nr. 1408/71 van de Raad in de plaats van de in artikel 7 dezer verordening bedoelde Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden, ondertekend op 11 december 1953 te Parijs, voorzover deze verordening gunstiger is voor de rechthebbende?

2. Het verwijzingsvonnis is op 7 december 1973 ingekomen ter griffie van het Hof van Justitie.

De Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Sociale Voorzorg, bijgestaan door J. Donis, de Italiaanse Regering, vertegenwoordigd door haar ambassadeur A. Maresca, als gemachtigde, bijgestaan door A. Marzano, avvocato dello Stato, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door R. Larsen, juridisch adviseur, als gemachtigde, bijgestaan door M.-J. Jonczy, lid van de Juridische dienst, hebben overeenkomstig artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie schriftelijke opmerkingen ingediend.

Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Schriftelijke opmerkingen, ingediend krachtens artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie

A — Door de Belgische Staat ingediende opmerkingen

Ten aanzien van de eerste vraag merkt de Belgische Staat op, dat verordening

nr. 1408/71 zich krachtens artikel 4 uitstrekt tot de wettelijke regelingen inzake de negen „takken van sociale zekerheid”, bedoeld bij Verdrag nr. 102 betreffende minimum-normen van de IAO.

Bij ontbreken van omschrijvingen in artikel 1 van deze verordening (behalve voor de „gezinsbijslagen”) dient men voor de vraag onder welke tak een wettelijke regeling betreffende tegemoetkomingen aan de minder-validen valt, te zien naar de inhoud van Verdrag nr. 102 dat door verordening nr. 1408/71 onverlet wordt gelaten.

De bij de Belgische wet van 27 juni 1969 bedoelde gewone tegemoetkoming aan minder-validen wordt op grond van het percentage blijvende arbeidsongeschiktheid der minder-validen vastgesteld en verminderd met het gedeelte der bestaansmiddelen dat een bij de wet vastgesteld bedrag te boven gaat. Daar alleen een vergelijking mogelijk is met de prestaties bij invaliditeit, bedoeld in artikel 4, lid 1, sub b, van verordening nr. 1408/71, komt de gestelde vraag er dus op neer of een volgens de voorwaarden van artikel 4 van de wet van 27 juni 1969 toegekende tegemoetkoming inderdaad een prestatie bij invaliditeit in bovenbedoelde zin vormt. Hiertoe dient aan drie voorwaarden te zijn voldaan:

- de tegemoetkoming is bestemd tot instandhouding of verbetering van de verdien capaciteit van de rechthebbende;
- de rechthebbende is ongeschikt om beroepsmatige arbeid in bepaalde mate te verrichten;
- de ongeschiktheid is blijvend of bestaat voort na de beëindiging van de uitkering van ziekingeld.

Anders gezegd, voor een gelijkstelling met prestaties bij invaliditeit in de zin van artikel 4, lid 1, sub b, van verordening nr. 1408/71 moet de gewone tegemoetkoming aan minder-validen behalve de toestand van blijvende arbeidsongeschiktheid, een relatie tussen de vermindering van de verdien capaciteit en het

bedrag van de voorgenomen uitkeringen impliceren.

Maar een dergelijke relatie ontbreekt nu juist bij de gewone tegemoetkoming aan de minder-validen. Uit de medische handleiding, bedoeld in de wettelijke regeling betreffende de toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen (cf. Ministerieel besluit van 19 maart 1959, Belgisch Staatsblad, 21 april 1959), blijkt immers dat de invaliditeitsgraden, die de vaststelling van de bestendige arbeidsongeschiktheidsgraad van de betrokkene mogelijk maken, door de medisch-sociale dienst van het Ministerie van Sociale Voorzorg zijn geschat zonder een bepaald beroep in acht te nemen: de handleiding is op forfaitaire wijze vastgesteld, los van elke beschouwing van professionele of sociale aard.

In tegenstelling tot de prestaties bij invaliditeit is de tegemoetkoming aan minder-validen derhalve geen vervangend inkomen ter compensatie van een verminderde verdien capaciteit van de rechthebbende: zij kan zelfs worden toegekend aan personen die nooit hebben gewerkt.

De Belgische Staat voegt hieraan toe dat in het onwaarschijnlijke geval dat de litigieuze tegemoetkoming moet worden beschouwd als een prestatie bij invaliditeit, slechts de werknemers in de zin van artikel 1, sub a, van verordening nr. 1408/71 een beroep kunnen doen op de in Titel III, hoofdstuk 2 dier verordening neergelegde bepalingen betreffende invaliditeit.

Ten aanzien van de tweede vraag is de Belgische Staat van mening dat de Gemeenschapsverordeningen, voor zover betrekking hebbend op de onderdanen der Lid-Staten en binnen de grenzen van de materiële werkingssfeer van verordening nr. 1408/71, in de plaats treden van de Interimovereenkomsten.

De Belgische Staat stelt derhalve voor, de gestelde vragen als volgt te beantwoorden:

- „1. Een tegemoetkoming aan minder-validen uitsluitend ter waarborging van een waardige bestaanszekerheid,

zonder dat de eventuele vermindering van verdien capaciteit in aanmerking wordt genomen, kan niet als een prestatie bij invaliditeit in de zin van artikel 4, lid 1, sub b, van verordening nr. 1408/71 worden beschouwd.

Zij kan evenmin onder een andere in dit artikel genoemde mogelijkheid vallen.

2. Verordening nr. 1408/71 treedt voor de onderdanen der Lid-Statens, in de plaats van de Interimovereenkomsten, voorzover zij onder de in de artikelen 2 en 4 der verordening omschreven personele, respectievelijk materiële werkingsfeer vallen."

B — Door de Italiaanse Regering ingediende opmerkingen

De Italiaanse Regering merkt op dat het in de verwijzingsbeschikking gestelde probleem van twee kanten kan worden benaderd: kunnen de tegemoetkomingen aan minder-validen, voorzien in de bepalingen van algemene aard van een Lid-Staat, als „sociale prestaties” in de zin van artikel 4, leden 1 en 2, van verordening nr. 1408/71 van de Raad worden beschouwd, of zijn het eenvoudig „sociale voordelen” in de zin van artikel 7, lid 2, van 's Raads verordening nr. 1612/68 van 15 oktober 1968 (PB 1968, nr. L 257)?

1. Hoewel de nationale rechter in zijn verwijzingsbeschikking naar het eerste aspect van het probleem ziet, acht de Italiaanse Regering het dienstig eerst het tweede aspect te behandelen, daar de omschrijving van de aard der genoemde tegemoetkomingen op de grondslag van verordening nr. 1612/68 een onderzoek van het verband tussen verordening nr. 1408/71 en de Interimovereenkomst van Parijs van 11 december 1953 overbodig kan maken.

Volgens de Italiaanse Regering valt de toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen ingevolge de algemene bepalingen van het nationale recht van

een Lid-Staat onder de in artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 bedoelde „sociale voordelen”.

De in deze bepaling beoogde gelijkheid van behandeling tussen werknemers uit de Gemeenschap en nationale werknemers uit een Lid-Staat is slechts de uitdrukking van het grondbeginsel van artikel 7 van het Verdrag, waarin elke discriminatie op grond van nationaliteit is verboden.

Anderzijds mag niet worden vergeten dat de basisverordeningen nr. 3 en nr. 1408/71 de „sociale zekerheid” betreffen, welke tegelijkertijd het stelsel van de „sociale verzekering” en van de „sociale bijstand” omvat. Sociale bijstand en sociale verzekering zijn immers twee vormen van „sociale zekerheid”. De uitkeringen die de werknemers krachtens het algemene stelsel van sociale zekerheid genieten, kunnen al dan niet als „sociale voordelen” worden aangemerkt naar gelang de verordeningen nr. 3 en nr. 1408/71 al dan niet op hen van toepassing zijn. Het is dus heel wel mogelijk dat een uitkering die krachtens artikel 4, lid 4, van het toepassingsgebied van verordening nr. 1408/71 is uitgesloten, als „sociaal voordeel” in de zin van artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 aan de migrerende werknemer is verschuldigd.

Het is voorts onjuist te menen dat de mogelijkheid voor migrerende werknemers om de bij bovengenoemde verordening bedoelde sociale voordelen te genieten, slechts openstaat voor „actieve” werknemers. Zulks is niet alleen in strijd met de jurisprudentie van het Hof, maar ook met artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68, waarin zowel „sociale” als „fiscale” voordelen worden genoemd. Dit zou immers tot de ongerijmde consequentie leiden dat het beginsel van gelijkheid van behandeling op het gebied van fiscale voordelen bij inkomsten uit loonarbeid slechts van toepassing is voor het tijdvak waarin de rechthebbende zijn arbeid verricht, en niet na afloop van deze arbeid. De onjuistheid van deze stelling vindt bovendien indirect bevesti-

ging in artikel 48, lid 3, sub d, van het Verdrag en in artikel 7 van verordening nr. 1251/70 van de Commissie van 29 juni 1970 (PB 1970, nr. L 142).

Ten slotte kan niet worden tegengeworpen dat de tegemoetkoming waarom het hier gaat, wordt geregeld in bepalingen van algemene aard, waarbij het bestaan van enige arbeidsverhouding buiten beschouwing wordt gelaten. De Lid-Statens zouden de normen van het Gemeenschapsrecht dan immers gemakkelijk kunnen omzeilen door elke regeling van sociale zekerheid uit te breiden tot al hun onderdanen.

De Italiaanse Regering stelt derhalve voor, primair te antwoorden dat de in de nationale bepalingen van algemene aard voorziene uitkeringen aan minder-validen, als „sociale voordelen” in de zin van artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 zijn te beschouwen.

2. Ten aanzien van het andere aspect van het probleem, gaat de Italiaanse Regering allereerst in op *de tweede vraag* van de Belgische rechter.

a) Zij merkt hieromtrent op dat artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1408/71 alleen betrekking heeft op de „verplichtingen” die uit de Interimovereenkomst voortvloeien, en niet op de „aanspraken der rechthebbenden”. De beperkte draagwijdte van deze verwijzing wordt ook bevestigd door lid 2 van dat artikel, waarin bij de verwijzing naar de regels van andere internationale Verdragen, de uitdrukking „van toepassing blijven” wordt gebezigd. In elk geval zijn er geen geldige redenen om uit te sluiten dat artikel 5 van de Interimovereenkomst verwijst naar de voor de rechthebbende gunstiger bepalingen van verordening nr. 1408/71, temeer daar de beginselen om voor de betrokkene de gunstiger regeling toe te passen aan de communautaire wetgeving ten grondslag liggen.

b) Ten aanzien van *de eerste vraag*, erkent de Italiaanse Regering dat er geen duidelijk criterium bestaat om binnen de sociale zekerheid te onderscheiden tussen uitkeringen onder de sociale verzekering

en uitkeringen krachtens de sociale bijstand. Zij herinnert ten deze aan de moeilijkheden, die zich in de internationale betrekkingen al jarenlang voordoen bij de omschrijving van het begrip „sociale zekerheid”. Na het in de loop der jaren wisselende en evoluerende karakter van dit begrip te hebben beschreven, meent de Italiaanse Regering te kunnen concluderen dat de regeling van de sociale verzekering thans steeds meer die van de sociale bijstand heeft verdrongen, zodat uitkeringen die oorspronkelijk als bijstand werden gezien, het rechtskarakter van uitkeringen van de sociale verzekering hebben verkregen. Het verschil tussen de twee soorten uitkeringen schuilt niet in de aard der aan de begunstigde toegekende voordelen of in de desbetreffende financieringsbronnen, maar in de rechtspositie van de begunstigde tegenover het bevoegde nationale gezag. Het enkele feit dat de betrokkene aanspraak kan maken op dergelijke voordelen, is voldoende om deze onder de uitkeringen uit hoofde van verzekering te brengen.

Uitgaande van deze beginselen, onderzoekt de Italiaanse Regering de in de Belgische wet van 27 juni 1969 neergelegde juridische regeling van de tegemoetkomingen aan minder-validen. Zij beziet de hoedanigheid van de administratieve en rechterlijke toekenningsinstanties, vestigt de aandacht erop dat de wet de betrokkenen uitdrukkelijk een door het rechterlijk gezag gewaarborgde aanspraak op deze tegemoetkomingen verleent, en concludeert dat het hier gaat om uitkeringen uit hoofde van de sociale verzekering, die derhalve onder het toepassingsgebied van verordening nr. 1408/71 vallen. Tot staving van deze conclusie merkt zij op dat artikel 4, lid 1, sub b, van deze verordening onder de prestaties bij invaliditeit ook de uitkeringen „tot instandhouding of verbetering van de verdien capaciteit” noemt. Het is anderzijds van geen belang dat de Belgische wet wellicht niet overeenkomstig artikel 5 dezer verordening is medege-deeld. Uit de jurisprudentie van het Hof

volgt immers dat krachtens de Gemeenschapsverordeningen betreffende de sociale zekerheid ook de wettelijke regelingen die niet op dergelijke wijze zijn medegedeeld, van toepassing zijn.

C — Door de Commissie der Europese Gemeenschappen ingediende opmerkingen

a) Ten aanzien van *de eerste vraag* merkt de Commissie op, dat de Belgische wet van 27 juni 1969 wel niet voorkomt in de krachtens artikel 5 van verordening nr. 1408/71 door het Koninkrijk België afgegeven verklaring, doch dat deze wet daarmee nog niet aan de werkingsfeer van deze verordening is onttrokken. Daar de in artikel 5 genoemde verklaringen der Lid-Staten bijlage B van de oude verordening nr. 3 vervangen en in de jurisprudentie van het Hof is beslist dat bijlage B slechts indicatieve waarde had, (zaak Van der Veen, nr. 100-63, Jurisprudentie 1964, blz. 1161) hebben bijgevolg ook deze verklaringen slechts een indicatieve waarde.

Derhalve dienen de bij de Belgische wet van 27 juni 1969 bedoelde uitkeringen te worden getoetst aan de criteria die het toepassingsgebied van verordening nr. 1408/71 bepalen. Het Hof mag niet bevoegd zijn om krachtens artikel 177 van het Verdrag nationaal recht uit te leggen, doch het is wel bevoegd „ar.n de nationale rechter de interpretatiegegevens met betrekking tot het gemeenschapsrecht te verstrekken, die hem als leidraad kunnen dienen bij de beoordeling van de uitwerking der wet”.

Uit de Belgische wet van 27 juni 1969 volgt dat mevrouw Callemeyn, afgezien van de voorwaarde omtrent de nationaliteit, aan de andere daarin gestelde voorwaarden voldoet om de gewone tegemoetkoming voor minder-validen te kunnen genieten. Deze wet beantwoordt overigens aan het gemengde systeem „sociale zekerheid — bijstand”, dat door het Hof in het arrest nr. 1/72 (zaak Frilli, Jurisprudentie 1972, blz. 457) wordt beschreven. Gelet op dit arrest, is verorde-

ning nr. 1408/71 ingevolge artikel 4, lid 1, sub b, van toepassing op alle prestaties bij invaliditeit en dient de term „uitkeringen” in de zin van artikel 1, sub t, van deze verordening in de meest ruime zin te worden verstaan.

Hieruit volgt dus dat, voor zover het om werknemers in de zin van verordening nr. 1408/71 gaat, de in de Belgische wet van 27 juni 1969 neergelegde regeling betreffende de tegemoetkomingen aan minder-validen onder deze verordening valt. Onder deze omstandigheden kan men mevrouw Callemeyn de voorwaarde omtrent de nationaliteit niet tegenwerpen, daar een dergelijke voorwaarde onverenigbaar is met het grondbeginsel van gelijkheid van behandeling, in artikel 3 van verordening nr. 1408/71.

De Commissie stelt ten slotte voor de eerste vraag als volgt te beantwoorden:

„Tegemoetkomingen” ingevolge een algemeene wettelijke regeling van een Lid-Staat, waarbij aan — in deze Staat woonachtige — minder-validen een minimum invaliditeitspensioen wordt gewaarborgd, zijn, voor loontrekkenden of met hen gelijkgestelden in de zin van verordening nr. 3 en verordening nr. 1408/71 die in bedoelde staat een aanspraak onder de ziekte- en invaliditeitsverzekering hebben, te beschouwen als „prestaties bij invaliditeit” in de zin van artikel 2, lid 1, sub b, respectievelijk artikel 4, lid 1, sub b, van deze verordeningen.

b) Ten aanzien van *de tweede vraag* betoogt de Commissie dat de Europese Interimovereenkomsten van de Raad van Europa veel minder ver reiken dan de communautaire regeling, omdat zij slechts gelijkheid van behandeling willen waarborgen ten opzichte van nationale regelingen en verdragen betreffende sociale zekerheid, zonder hierop inbreuk te maken of hiervoor in de plaats te treden. De communautaire regeling wil daarentegen een systeem invoeren om de nationale wettelijke regelingen inzake sociale zekerheid te coördineren op basis van zo eenvormig mogelijke regels, ter verwe-

zenlijking van het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap. Hieruit volgt dat de Gemeenschapsregeling binnen haar toepassingsgebied in de plaats treedt van de tussen Lid-Statens gesloten bilaterale verdragen en de multinationale verdragen waarbij minstens twee Lid-Statens partij zijn.

De Commissie wijst in dit verband op het in artikel 6 van verordening nr. 1408/71 neergelegde beginsel, dat reeds in artikel 5 van verordening nr. 3 stond vermeld. Dit beginsel kent weliswaar een aantal uitzonderingen, zoals die in artikel 7, lid 1, sub b, van verordening nr. 1408/71 voor de verplichtingen, voortvloeiende uit de Europese Interimovereenkomsten van 11 december 1953 inzake sociale zekerheid, gesloten tussen de Statens welke lid zijn van de Raad van Europa. Maar men dient hierbij te onderscheiden tussen de verplichtingen die de Lid-Statens van de Gemeenschap onderling zijn overeengekomen, en die welke zijn aangegaan met de andere Statens van de Raad van Europa. Juist zoals de Lid-Statens de bilaterale verdragen door Gemeenschapsverordeningen hebben vervangen, hebben zij in hun wederzijdse betrekkingen ook de internationale verdragen en de Europese Interimovereenkomsten door deze verordeningen vervangen.

Na erop te hebben gewezen dat men in casu moet uitgaan van 's Hof's jurisprudentie op de artikelen 6 en 7 van verordening nr. 1408/71 (zaak Walder, nr. 82-72, Jurisprudentie 1973, blz. 599), zet de Commissie uiteen dat de uitzondering van genoemd artikel 7 is gerechtvaardigd met betrekking tot de uit de Interimovereenkomsten voortvloeiende verplichtingen van de Lid-Statens der Gemeenschap tegenover derde landen. Enerzijds kunnen de Gemeenschapsverordeningen niet met een „overeenkomst” in de zin van artikel 3 der Interimovereenkomsten

worden gelijkgesteld, zodat het met het rechtskarakter van deze handelingen in strijd zou zijn geweest de toepassing ervan via de Interimovereenkomsten uit te breiden tot de onderdanen van derde statens. Anderzijds is het normaal dat de invoering van een coördinatiesysteem voor de Gemeenschap zelf niet afdoet aan de rechten van de onderdanen van de derde landen, die de Interimovereenkomsten hebben ondertekend. De situatie is trouwens niet anders bij bilaterale overeenkomsten, welke zijn gesloten tussen de Lid-Statens en waarvoor de Gemeenschapsregeling slechts in de plaats is getreden binnen de grenzen van haar personele en materiële werkingssfeer.

De Commissie stelt derhalve voor, de tweede vraag als volgt te beantwoorden:

„Verordening nr. 1408/71 van de Raad treedt binnen haar werkingssfeer in de plaats van de op 11 december 1953 te Parijs ondertekende Europese Interimovereenkomsten betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden, zelfs al zou de toepassing dezer overeenkomsten voor de rechthebbende grotere voordelen medebrengen dan uit genoemde verordening voortvloeien. Zulks was evenzeer het geval met verordening nr. 3 van de Raad”.

III — Mondelinge behandeling

Overwegende dat de Belgische Staat en de Commissie van de Europese Gemeenschappen ter terechtzitting van 2 april 1974 mondelinge opmerkingen hebben gemaakt,

dat de Advocaat-Generaal ter terechtzitting van 30 april 1974 conclusie heeft genomen,

Ten aanzien van het recht

- 1 Overwegende dat de Arbeidsrechtbank te Doornik bij vonnis van 27 november 1973, ingekomen ter griffie van het Hof op 7 december 1973, krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag vragen heeft gesteld inzake de uitlegging van enkele bepalingen van 's Raads verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB 1971, nr. L 149);
- 2 dat deze vragen zijn gesteld in een geding over de weigering van de Belgische Staat om verzoekster in het hoofdgeding, van Franse nationaliteit, gehuwd met een Belg en in België woonachtig, in het *genot te stellen van de Belgische wet* van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen, op grond dat betrokkene niet voldeed aan alle wettelijke vereisten van deze wet en van de Europese Interimovereenkomst van 11 december 1953 betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden;
- 3 Overwegende dat in de eerste plaats wordt gevraagd, of de in artikel 4 van verordening (EEG) nr. 1408/71 bedoelde voordelen tevens maatregelen ingevolge een nationale wettelijke regeling houdende toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen omvatten, voor zover die maatregelen betrekking hebben op werknemers;
- 4 Overwegende dat verordening nr. 1408/71 luidens artikel 4, lid 1, van toepassing is op alle wettelijke regelingen betreffende de takken van verzekering, zoals in deze bepaling omschreven;
- 5 dat daarentegen lid 4 van dit artikel bepaalt dat de verordening niet van toepassing is op de „sociale en medische bijstand”;
- 6 Overwegende dat het weliswaar voor de toepassing dezer verordening wenselijk kan zijn een duidelijk onderscheid te maken tussen de wettelijke regelingen die respectievelijk onder de sociale zekerheid en de bijstand vallen, maar dat de mogelijkheid niet mag worden uitgesloten dat bepaalde regelingen — wegens hun personele werkingssfeer, hun doelstellingen en hun wijze van toepassing — gelijktijdig verwant zijn met elk van beide genoemde categorieën, en zich derhalve niet in een algemene indeling laten vatten;
- 7 dat hoewel een wettelijke regeling betreffende de toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen door bepaalde kenmerken verwant is aan de sociale bijstand — met name waar zij van de behoefte als wezenlijk toepassingscriterium uitgaat en geen enkele eis stelt met betrekking tot de tijdvakken van beroepsarbeid, van lidmaatschap of bijdrage —, zij niettemin

dicht bij de sociale zekerheid komt voor zover zij afziet van een individuele beoordeling die kenmerkend is voor de bijstand, en de begunstigde een wettelijk omschreven positie toekent;

- 8 dat een dergelijke regeling, gezien de ruime omschrijving van de kring van begunstigten, in feite een tweeledige functie heeft, bestaande in het garanderen van een bestaansminimum aan minder-validen die volledig buiten het stelsel van sociale zekerheid vallen enerzijds, en in het verzekeren van een aanvullend inkomen aan de blijvend arbeidsongeschikten die een uitkering van sociale zekerheid genieten anderzijds;
- 9 dat verordening nr. 1408/71 luidens artikel 4, lid 1, sub b, van toepassing is op alle „prestaties bij invaliditeit, met inbegrip van die tot instandhouding of verbetering van de verdien capaciteit”;
- 10 dat volgens artikel 1, sub t, dezer verordening, onder de term „uitkeringen”, in de meest ruime zin moeten worden verstaan alle uitkeringen, „met inbegrip van alle bedragen ten laste van de openbare middelen, verhogingen in verband met aanpassing aan het loon- of prijsniveau of aanvullende uitkeringen, zulks behoudens het bepaalde in titel III”;
- 11 dat derhalve ten aanzien van een werknemer in loondienst of daarmee gelijkgestelde die in een Lid-Staat een invaliditeitspensioen geniet, een regeling die aan minder-validen een wettelijk beschermd recht op een „tegemoetkoming” toekent, valt binnen het gebied van sociale zekerheid, bedoeld in artikel 51 van het Verdrag en de ter uitvoering daarvan vastgestelde regeling, zelfs wanneer een dergelijke wettelijke regeling ten aanzien van andere categorieën begunstigten niet aldus zou kunnen worden gekwalificeerd;
- 12 dat de moeilijkheden, welke zich kunnen voordoen bij de toepassing van de Gemeenschapsregeling op deze bepalingen, niet mogen afdoen aan de rechten welke de in artikel 1, sub a, van verordening nr. 1408/71 bedoelde werknemers ontleen aan de beginselen van de sociale wetgeving der Gemeenschap;
- 13 dat zulks althans het geval is telkens wanneer een werknemer in de zin van voornoemd artikel 1, sub a, reeds krachtens een vroegere beroepsactiviteit valt onder het stelsel van sociale zekerheid van de Lid-Staat wiens wetgeving tot waarborging van tegemoetkomingen aan minder-validen wordt ingeroepen;
- 14 dat overigens artikel 7, leden 1 en 2, van ’s Raads verordening nr. 1612/68 van 15 oktober 1968, betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB 1968, nr. L 257), bepaalt dat een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat, op het grondgebied van andere Lid-Staten „dezelfde sociale en fiscale voordelen als de nationale werknemers” geniet;

- 15 dat op de eerste vraag derhalve dient te worden geantwoord dat de prestaties, bedoeld in artikel 4, lid 1, sub b, van 's Raads verordening (EEG) nr. 1408/71 van 14 juni 1971, omvatten de uitkeringen ingevolge de nationale bepalingen houdende toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen, voor zover deze bepalingen betrekking hebben op werknemers in de zin van artikel 1, sub a), dier verordening en aan dezen een wettelijk beschermd recht op dergelijke voordelen verlenen;
- 16 Overwegende dat in de tweede plaats wordt gevraagd of 's Raads verordening (EEG) nr. 1408/71 van 14 juni 1971 in de plaats treedt van de in artikel 7 dezer verordening bedoelde Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden, ondertekend op 11 december 1953 te Parijs, voor zover deze verordening gunstiger is voor de rechthebbende;
- 17 Overwegende dat verordening nr. 1408/71 luidens artikel 6, sub a, wat de personele zowel als de materiële werkingssfeer betreft, onder voorbehoud van het bepaalde in de artikelen 7, 8 en 46, lid 4, in de plaats treedt van elk verdrag inzake sociale zekerheid dat: „a) . . . uitsluitend voor twee of meer Lid-Staten verbindend is”;
- 18 dat verordening nr. 1408/71, luidens artikel 7, lid 1, sub b, de verplichtingen welke voortvloeien uit de Europese Interimovereenkomsten van 11 december 1953 inzake sociale zekerheid, gesloten tussen de Staten welke lid zijn van de Raad van Europa, onverlet laten;
- 19 dat voorts artikel 5 van de Europese Interimovereenkomsten bepaalt dat deze de bepalingen van nationale wetten en regelingen, van internationale verdragen of van bilaterale of multilaterale overeenkomsten, welke voor de rechthebbende gunstiger zijn, onverlet laten;
- 20 dat aldus de toepassing van verordening nr. 1408/71 *vóór* de Europese Interimovereenkomsten, voor zover zij voor de rechthebbende gunstiger is dan deze overeenkomsten, geen inbreuk maakt op de uit deze overeenkomsten voortvloeiende verplichtingen en derhalve artikel 7, lid 1, sub b, der verordening niet kan schenden;
- 21 dat mitsdien kan worden geconcludeerd dat verordening nr. 1408/71, wat haar personele zowel als materiële werkingssfeer betreft, toepassing vindt *vóór* de op 11 december 1953 te Parijs ondertekende Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden, voor zover deze verordening voor de rechthebbende gunstiger is dan de overeenkomst;

Ten aanzien van de kosten

- 22 Overwegende dat de kosten, door de Belgische Staat, de regering van de Italiaanse Republiek en de Commissie der Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen;
- 23 dat de procedure ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door de Arbeidsrechtbank te Doornik bij tussen-vonnis van 27 november 1973 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1. De prestaties, bedoeld in artikel 4, lid 1, sub b, van 's Raads verordening (EEG) nr. 1408/71 van 14 juni 1971, omvatten de uitkeringen ingevolge de nationale bepalingen houdende toekenning van tegemoetkomingen aan minder-validen, voor zover deze bepalingen betrekking hebben op werknemers in de zin van artikel 1, sub a, dier verordening en aan dezen een wettelijk beschermd recht op dergelijke voordelen verlenen;
2. Verordening nr. 1408/71 vindt, wat haar personele zowel als materiële werkingsfeer betreft, toepassing voor de in artikel 7, lid 1, sub b, dezer verordening bedoelde Europese Interimovereenkomst betreffende de regelingen inzake sociale zekerheid voor ouderdom, invaliditeit en overlijden, ondertekend op 11 december 1953 te Parijs, voor zover deze verordening voor de rechthebbende gunstiger is dan de overeenkomst.

Lecourt	Donner	Sørensen
Monaco	Pescatore	Kutscher
		Ó Dálaigh

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op achtentwintig mei negentienhonderdvierenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De President

R. Lecourt